

WZF.7043.34.2021.TO

Pan
Mariusz Błaszczak
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

w trakcie analizy spraw kierowanych do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich ujawnił się problem braku obowiązkowego udziału przedstawiciela okręgowej izby radców prawnych (OIRP) w opiniowaniu służbowym wojskowych radców prawnych.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 860 ze zm.) żołnierz zawodowy podlega corocznemu opiniowaniu służbowemu. Ustawodawca nakłada obowiązek corocznego opiniowania żołnierzy zawodowych, w określonych ustawowo terminach. Wskazuje to, że osoby pozostające w zawodowej służbie wojskowej podlegają temu opiniowaniu, którego celem jest ustalenie aktualności przydatności do służby. Opiniowanie służbowe żołnierza zawodowego (art. 26 ust. 5) ma:

1. ocenić jego wywiązywanie się z obowiązków na stanowisku służbowym;
2. oceniać jego kompetencje i predyspozycje;
3. wyznaczać kierunki rozwoju zawodowego i określać potrzeby szkoleniowe opiniowanego żołnierza.

Opinię służbową sporządza osobiście bezpośredni przełożony żołnierza zawodowego. W tym trybie opiniowani są także wojskowi radcowie prawni.

W związku z cechami charakterystycznymi zawodu radcy prawnego, będącego zawodem zaufania publicznego w rozumieniu art. 17 ust. 1 Konstytucji, ustawodawca przewidział szczególne uprawnienia samorządu radcowskiego. Mają one na celu realizację konstytucyjnego zadania polegającego na sprawowaniu pieczy nad należyтым wykonywaniem tego zawodu **w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony**. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego sprawowanie pieczy przejawia się, w szczególności, w prowadzeniu rejestru osób aktualnie wykonujących zawód (wyrok TK z dnia 18 lutego 2004 r., sygn. P 21/02), szkoleniach zawodowych czy sprawowaniu sądownictwa dyscyplinarnego (wyrok TK z dnia 22 maja 2001 r., sygn. akt K 37/00). W ocenie Trybunału należyte wykonywanie konstytucyjnych funkcji samorządu zawodowego wymaga zapewnienia możliwości decydowania o tym, kto może wykonywać dany zawód oraz kontrolowania sposobu wykonywania zawodu zaufania publicznego. Wyrazem takiej kontroli jest art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.). Zgodnie z jego treścią oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych.

W tym miejscu należy wskazać, że adresatami obowiązku zasięgnięcia opinii radcy prawnego (wyznaczonego przez radę OIRP) w Siłach Zbrojnych są dowódcy jednostek wojskowych, w których zatrudnieni są radcowie prawni. Nie oznacza to, że przełożeni wojskowych radców prawnych są związani opiniami wydanymi w tym trybie. Opinia taka może zostać pominięta w procesie opiniowania służbowego, nie mniej jednak jej brak narusza obowiązujące przepisy (szerzej: postanowienia SN z dnia 19 grudnia 2013 r. sygn. akt II PK 213/13).

Podkreślenia przy tym wymaga, że ta swoista „kontrola jakości” pracy wojskowego radcy prawnego pozostaje także w interesie Sił Zbrojnych. Z jednej strony, mogą bowiem zdarzyć się sytuacje, w których przełożeni, często nie będący prawnikami, próbują wymuszać na wojskowych radcach prawnych korzystne działanie/względnie zaniechanie, które pozostaje zgodne z interesem dowódcy. Z drugiej strony niektórzy wojskowi radcowie prawni, nie mający odpowiedniego doświadczenia, mogą w niedostateczny sposób chronić interes Sił Zbrojnych. Wówczas OIRP w sporządzonej opinii może np. wskazać kierunek rozwoju zawodowego, a w skrajnym przypadku wyciągnąć konsekwencje zawodowe wobec

niezettelnego wojskowego radcy prawnego. Natomiast w postępowaniu odwoławczym, w procesie opiniowania żołnierzy zawodowych, wyższy przełożony, może skonfrontować opinię sporządzoną przez radcę prawnego OIRP z opinią wystawioną przez bezpośredniego przełożonego. Wspólnym mianownikiem w przedstawionych sytuacjach jest interes publiczny, który powinien przesądzać o ostatecznym brzmieniu opinii służbowej.

W związku z powyższym na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą informację czy dowódcy jednostek wojskowych, w których, w ramach stosunku służbowego, pozostają zatrudnieni radcowie prawni, w trakcie corocznego opiniowania służbowego, realizują obowiązek wynikający z art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Do wiadomości:

r.pr. Włodzimierz Chróścik, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych.

Z wyrazami szacunku,

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/